6. Eduardo, C. Garrido-Merch´an Bayesian, Gabriel Gonz´alez Piris, & Maria Coronado Vaca . Optimization of ESG Financial Investments. Portfolio Management (q-fin.PM). [Submitted on 10 Feb 2023]. URL: https://arxiv.org/pdf/2303.01485

7. Lannone B. Duttilo P., & Gattone S. A. Evaluating the resilience of ESG investments in European markets during turmoil periods. Statistical Finance (q-fin.ST). Submitted on 4 Jan 2025. URL: https://arxiv.org/pdf/2501.03269.

8. Savluk S., Shulga N., Zherdetska L., & Serazhym Y. Environmental determination of banks investment lending in the EU. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2025. Vol. 1(60). P. 11–19. DOI: https://doi.org/10.55643/fcaptp.1.60.2025.4549

Ковальчук Оксана Олександрівна,
здобувачка (першого) бакалаврського рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»;
науковий керівник:
Скрипник Галина Олексіївна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри публічних фінансів;
Державний податковий університет

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ: ЇХ РОЛЬ У ПІДТРИМЦІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

В умовах глобалізації та зростаючих економічних викликів, зокрема воєнних дій, фінансової нестабільності й потреби у відновленні економіки, співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями (МФО) набуває особливого значення. Такі інституції, як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Світовий банк, Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) та інші, відіграють ключову роль у стабілізації макроекономічної ситуації, підтримці реформ, розвитку інфраструктури та фінансового сектору.

Дослідження ролі міжнародних фінансових організацій у розвитку економіки України є актуальним, оскільки дозволяє оцінити ефективність зовнішньої фінансової підтримки, визначити перспективи подальшої співпраці та сформулювати пропозиції щодо підвищення результативності взаємодії з міжнародними інституціями.

Міжнародні фінансові організації (МФО) – це інституції, засновані на міжнародних угодах, головною метою яких є стимулювання економічного розвитку, підтримка фінансової стабільності та розвиток міжнародних

фінансових відносин. Свої функції вони виконують шляхом надання кредитних коштів, фінансування, технічної підтримки та консультаційних служб, спрямованих на впровадження структурних змін, модернізацію інфраструктури та посилення фінансових інститутів. Для держав, що опинилися в умовах глибоких трансформацій чи гуманітарних викликів, як-от Україна, допомога цих організацій має вирішальне значення для забезпечення стабільності та подальшого відродження [1].

Міжнародні фінансові організації пропонують різноманітні інструменти фінансування, які можна класифікувати за кількома ознаками. *За цілями призначення виділяють такі основні види допомоги:*

- *Кредити на вирівнювання платіжного балансу*: спрямовані на покриття дефіциту платіжного балансу країни, викликаного зовнішніми шоками або внутрішніми економічними проблемами. Цей інструмент є основним у діяльності МВФ і передбачає надання коштів для поповнення валютних резервів країни;
- *Компенсаційне фінансування:* призначене для компенсації тимчасових збитків, пов'язаних із зовнішніми факторами, що не залежать від країни (наприклад, різкі коливання цін на сировинних ринках);
- *Проектне фінансування:* спрямоване на реалізацію конкретних інфраструктурних або соціальних проектів. Цей інструмент характерний для Групи Світового банку та ЄБРР і передбачає фінансування будівництва або відновлення інфраструктури, розвиток окремих секторів економіки;
- *Бюджетна підтримка:* надання коштів для фінансування дефіциту державного бюджету, що дозволяє країні підтримувати соціальні виплати та фінансувати ключові функції держави в умовах фіскальної кризи.

Аналіз фінансової підтримки України з моменту здобуття незалежності демонструє лідируючу роль кількох ключових інституцій. Найбільш значущими кредиторами є Міжнародний валютний фонд (МВФ), Група Світового банку (СБ) та Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР).

Таблиця 1

Фінансування України міжнародними організаціями у 2022-2024 рр.

Показник	***Група Світового банку***	***Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)***
Загальний обсяг фінансування (з лютого 2022)	До $50 млрд мобілізовано; на держбюджет надійшло $2,63 млрд (2022-2024)	Приблизно €5 млрд
Пріоритетні напрями	Підтримка держсектору, балансування валютно-фінансової позиції, трансформація економіки, післявоєнна відбудова	Енергетична безпека, відновлення критичної інфраструктури, продовольча безпека, розвиток торгівлі

Продовження таблиці 1

Ключові інструменти та проєкти	Фонд фінансового посередництва (FIF) Позика (PforR) на $1 млрд та грант (IPF) на $30 млн на реформи приватного сектору Підтримка програм «Доступні кредити 5–7–9%» та «єРобота»	€2 млрд спрямовано на енергетичні проєкти 10 проєктів у держсекторі на €2,1 млрд Програми risk sharing для гарантій інвесторам

Джерело: Forbes Ukraine. Фокус та пріоритети міжнародних фінансових організацій для України у 2025 році [4]

Група Світового банку не лише фінансує масштабні інфраструктурні проєкти, але й активно сприяє їх підготовці та реалізації. Яскравим прикладом слугує схвалений у 2025 році проєкт DRIVE «Створення стійкої інфраструктури у вразливих середовищах в Україні» обсягом 432 млн доларів, спрямований на капітальний ремонт доріг і мостів у 19 регіонах України на 2025-2028 роки. Крім того, Світовий банк презентував проєкт трансформації навчальної інфраструктури, що базується на принципах стійкості, інклюзивності та енергоефективності (RIGHT+) [3].

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) зосереджений на розвитку приватного сектору та підтримці місцевої інфраструктури. Його діяльність спрямована на створення сприятливих умов для бізнесу та залучення приватних інвестицій, що є ключовим для довгострокового економічного зростання.

Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), будучи банком Європейського Союзу, надає значну підтримку в галузі інфраструктури, енергетики та малого і середнього бізнесу, сприяючи інтеграції України в європейський економічний простір.

Банк розвитку Ради Європи (БРРЄ) спеціалізується на реалізації соціально орієнтованих проєктів, зокрема в сферах освіти, охорони здоров'я та місцевого розвитку. Хоч обсяги його фінансування менші, ніж у інших МФО, вони мають важливе значення для покращення якості життя людей та розвитку громад.

Вплив міжнародних фінансових організацій на економічне зростання країн має двоїстий характер, а його результати значною мірою залежать від послідовності проведення внутрішніх реформ. Україна є яскравим прикладом країни, яка отримує масштабну підтримку для стабілізації в умовах війни, тоді як досвід інших держав свідчить про довгострокові переваги співпраці.

У відповідь на повномасштабне вторгнення Міжнародний валютний фонд оперативно запровадив нові механізми підтримки для України. Так, уже у березні 2022 року за допомогою Інструменту прискореного фінансування (Rapid Financing Instrument, RFI) було виділено 1,4 млрд дол. США екстреної допомоги, а в жовтні того ж року Україна отримала наступний транш у 1,3 млрд дол. США. Ці кошти дали змоги негайно покрити критичні потреби платіжного балансу, спричинені військовими діями [2].

Ключовим досягненням партнерства з міжнародними фінансовими інститутами стало підтримання макроекономічної стабільності України в умовах війни. Кредитні надходження від МВФ та інших установ допомогли відвернути повномасштабну фінансову катастрофу, зберегти рівень міжнародних резервів і фінансувати найважливіші державні програми.

Експерти підкреслюють, що відсутність масової міжнародної підтримки на початку повномасштабного вторгнення могла призвести до гіперінфляції, виснаження валютних запасів та зупинки державних платежів. Однак завдяки вчасній допомозі вдалося не допустити реалізації найгірших прогнозів і зберегти базову працездатність економіки.

Отже, міжнародні фінансові організації відіграють вирішальну роль у підтримці економіки України, особливо в умовах повномасштабної війни. Аналіз фінансової підтримки показує, що Україна отримала значні обсяги допомоги від МВФ, Групи Світового банку, ЄБРР та інших інституцій, що дозволило запобігти економічному колапсу і забезпечити функціонування держави.

Різноманітність інструментів фінансування дозволяє вирішувати як нагальні проблеми платіжного балансу і бюджетного дефіциту, так і здійснювати стратегічні інвестиції у відновлення інфраструктури та розвиток ключових секторів економіки. Програма МВФ розширеного фінансування є ключовим інструментом підтримки макроекономічної стабільності України. Залучення фінансової допомоги з боку МФО не лише сприяє подоланню поточних кризових явищ, а й створює підґрунтя для довгострокового зростання, підвищення інвестиційної привабливості країни та інтеграції України у світовий економічний простір.

Для підвищення ефективності залучення і використання зовнішньої фінансової допомоги необхідно:

- створити єдину платформу координації програм співпраці з МФО, що сприятиме уникненню дублювання проєктів, узгодженню цілей фінансування з пріоритетами державної політики та підвищить результативність використання ресурсів;
- розробити чіткі критерії моніторингу та оцінки реалізації проєктів, що фінансуються міжнародними фінансовими інституціями, що дозволить підвищити прозорість і підзвітність;
- збільшити частку фінансування, спрямованого не лише на стабілізаційні програми, а й на розвиткові Проєкти – модернізацію інфраструктури, підтримку малого та середнього бізнесу, «зелену» енергетику, цифрову трансформацію та освіту;
- підвищувати професійний рівень державних службовців, розвивати аналітичну спроможність і впроваджувати сучасні механізми фінансового менеджменту;

-розширити грантові і технічні програми допомоги, що дозволить мінімізувати боргове навантаження й забезпечити реалізацію важливих реформ без збільшення державного боргу;

-створити відкриті бази даних щодо реалізації проєктів МФО, публічне звітування про досягнуті результати та впровадження електронного моніторингу сприятимуть зміцненню фінансової дисципліни та підвищенню довіри донорів.

Покращення фінансової підтримки з боку МФО можливе лише за умов партнерського підходу, коли Україна не виступає виключно отримувачем ресурсів, а стає активним учасником формування спільних стратегічних цілей розвитку. Такий підхід дозволить забезпечити не лише короткострокову стабілізацію, а й довгострокове економічне зростання, орієнтоване на відновлення, модернізацію та європейську інтеграцію країни.

Список використаних джерел

1. Міністерство закордонних справ України. Співробітництво України з міжнародними фінансовими інституціями. URL: https://mfa.gov.ua/mizhnarodni-vidnosini/spivrobitnictvo-ukrayini-z-mizhnarodnimi-finansovimi-instituciyami

2. Офіційний сайт НБУ. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/mvf-rozshiriv-programu-rapid-financing-instrument-dlya-otrimannya-dodatkovogo-ekstrenogo-finansuvannya

3. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: https://mindev.gov.ua/news/svitovyi-bank-vydilyv-432-mln-dolariv-na-proiekt-drive-dlia-vidnovlennia-dorozhnoi-infrastruktury

4. Forbes Ukraine. URL: https://forbes.ua/money/fokus-ta-prioriteti-mizhnarodnikh-finansovikh-organizatsiy-dlya-ukraini-u-2025-rotsi-24122024-25820